

Beleidsplan

Verlengen van een schooljaar

(voorheen doubleren/ blijven zitten)

2019-2023

1. Inleiding

Wij spreken bij 't Speel-Kwartier over verlengen van het leerjaar in plaats van doubleren of zitten blijven. Het eerste geeft namelijk het beste weer wat wij beogen met de verlenging; Wij geven de leerling een verlenging van de basisschool zodat een leerling extra leertijd heeft om zo de verwachte einddoelen van het basisschool te halen.

Vanuit onze visie zijn wij terughoudend in het verlengen van de basisschool. Hieronder leest u wanneer wij wel/ niet overgaan tot verlengen.

Vanuit de visie van 't Speel-Kwartier helpen en begeleiden wij kinderen bij het hoogst haalbare uit zichzelf te halen op alle gebieden. Wij volgen onze leerlingen en hun ontwikkeling (handelings-)gericht, vroegtijdig en gepland. Wij kijken naar de individuele groei van de leerling als ook naar de vergelijking met betrekking tot wat zijn leeftijdsgenoten doen. 'Vertoont deze leerling groei passend bij zijn kunnen en/ of een leeftijdsadequate ontwikkeling?' Zo nodig zetten wij vroegtijdig hulpmiddelen in. Hierover kunt u meer lezen in ons '(School-) Ondersteuningsplan'. Het kan zich voordoen dat een leerling zich onvoldoende ontwikkelt. Verlengen zou eventueel een mogelijkheid kunnen zijn. Deze stap nemen wij niet lichtzinnig. Voor de leerling en zijn ouder(s)/verzorger(s) is dit een ingrijpende beslissing. Het verlengen van de basisschool betekent namelijk dat de normale achtjarige schoolontwikkeling van een kind wordt onderbroken, (een deel van)het lesprogramma moet opnieuw worden gedaan. Zo ook wordt de leerling uit zijn (vrienden-)groep gehaald.

Voor de beslissing een kind te laten verlengen, geldt daarom een hele zorgvuldige afweging.

Ouders kennen hun kind het beste. Daarbij zijn leerkrachten, is de school, de expert(s) op het gebied van het geven van goed onderwijs. Vanuit deze visie kijken wij naar het wel/ niet verlengen van de basisschool. In overleg met ouders en kind nemen wij als school de eindbeslissing vanuit onze onderwijs professionaliteit met betrekking tot het wel/ niet verlengen van de basisschool.

In dit protocol geven wij vanuit de visie van onze school inzicht hoe wij kijken naar en wanneer wij wel/ niet overgaan tot het verlengen van de schoolloopbaan. In dit document geven wij welke stappen wij (vooraf) nemen.

Visie van 't Speel-Kwartier

In de visie van onze school geven wij weer dat onze kinderen

- leren geloven in hun eigen kunnen,
- verantwoordelijk en betrokken zijn bij hun eigen leerproces en
- leren zorgdragen voor zichzelf, elkaar en de wereld om hen heen.

Ons onderwijskundig doel is de kinderen begeleiden in hun ontwikkeling van nu, met het oog op de toekomst. Wij werken vanuit realistische doelen met drie instructieniveaus en leren door doen en denken.

Vanuit deze visie zijn wij terughoudend met verlengen en/of doubleren. Hieronder leest u wanneer wij hier wel/ niet toe overgaan.

Wij volgen onze leerlingen en hun ontwikkeling (handelings-)gericht, vroegtijdig en gepland. Wij kijken naar de individuele groei van de leerling als ook naar de vergelijking met betrekking tot wat zijn/ haar leeftijdsgenoten doen. 'Vertoont deze leerling groei passend bij zijn/ haar kunnen en/ of een leeftijd-adequate ontwikkeling?' Zo nodig zetten wij vroegtijdig hulpmiddelen in. Hierover kunt u meer lezen in ons '**SchoolOndersteuningsPlan**'.

Het kan voor komen dat een leerling zich onvoldoende ontwikkelt. Verlengen van de basisschool zou eventueel een mogelijkheid kunnen zijn. Deze stap nemen wij niet lichtzinnig. Voor de leerling en zijn ouder(s)/verzorger(s) is dit een ingrijpende beslissing. Het verlengen op de basisschool betekent namelijk dat de normale achtjarige schoolontwikkeling van een kind wordt onderbroken en (een deel van)het lesprogramma opnieuw moet worden gedaan. Bovendien wordt de leerling uit zijn/haar (vrienden-) groep gehaald.

Voordat wij de beslissing nemen om een kind op de basisschool te laten verlengen maken wij daarom een heel zorgvuldige afweging. Ouders kennen hun kind het beste. Daarbij zijn leerkrachten/ school, de expert(s) op het gebied van het geven van goed onderwijs. Vanuit deze visie nemen wij - na overleg met ouders en kind- als school de uiteindelijke beslissing vanuit onze onderwijsprofessionaliteit met betrekking tot het wel/ niet verlengen van een jaar op de basisschool.

In dit protocol vindt u de stappen die wij (vooraf) nemen.

2. Algemene informatie - Onderzoeken en inspectie eisen

2.1 Wetenschappelijke effecten op schoolprestaties van zittenblijvers

Kleuterperiode - Onderzoek heeft aangetoond dat verlengen tijdens de kleuterperiode in het algemeen nauwelijks effect heeft op de cognitieve groei. Wel kan het in enkele situaties sociaal-emotioneel beter zijn voor een kind om langer in groep 1 of 2 te blijven. Dit wordt in alle gevallen door de school goed onderbouwd vanuit structurele observaties en/of toetsen (*zie protocol overgang groep 1,2,3*)

Groep 3 t/m 8 - Over het algemeen leidt het verlengen van een leerjaar voor de zwakste leerlingen cognitief op lange termijn niet tot veel hogere resultaten. Op korte termijn kunnen de resultaten wel verbeteren, maar soms ook een vertekend beeld geven. Het lijkt namelijk in het jaar van verlengen dat de leerling groeit en de resultaten beter worden. De leerling lijkt beter te presteren dan vergelijkbare jongere jaargenoten. Op het moment dat deze leerling echter met nieuwe lesstof in het volgende leerjaar geconfronteerd wordt, vermindert deze voorsprong of verdwijnt zij zelfs geheel. Ook hierbij geldt dat er desondanks kinderen zijn die cognitief en/ of sociaal emotioneel een extra leerjaar nodig hebben om te komen tot het maximale ontwikkelresultaat op de basisschool. Goed overwegen is ook hier weer van groot belang.

De vraag die gesteld moet worden is: '*Draagt het verlengen op de basisschool bij aan een hoger leerrendement op cognitief gebied en/ of op sociaal emotioneel gebied en levert het daarbij een hogere uitstroom op?*

2.2 Wettelijk gezien - Doorstroming in verwachte periode van acht jaar

Ook de inspectie is terughoudend m.b.t. het verlengen op de basisschool. De inspectie is niet in alle gevallen tegen verlengen, maar verwacht dan wel dat scholen beleid op dit gebied hebben en zich kunnen verantwoorden.

De Wet op het primair onderwijs gaat ervan uit, dat leerlingen in beginsel binnen een tijdvak van acht aaneensluitende jaren het primair onderwijs doorlopen. Daarom mag worden verwacht dat het percentage doublures in de leerjaren 3 t/m 8 binnen een bepaalde bandbreedte blijft. Aanvullend hierop heeft de Inspectie van het Onderwijs bepaald dat het percentage leerlingen van 12 jaar of ouder op 1 oktober niet meer dan 5% van de schoolpopulatie mag bedragen en dat het aantal verlengers vanuit groep 1 en 2 niet hoger mag zijn dan 12 %.

Het oordeel van de inspectie over het doubleren van een leerjaar is uitsluitend gebaseerd op de doorstroming in de groepen 3 t/m 8. De leerlingen die langer in de kleutergroepen verblijven, worden niet bij dit oordeel betrokken. Bovendien vindt er geen correctie plaats voor leerlingen die versneld doorstromen. In verband met de doorgaans geringe aantallen per leerjaar, vindt de berekening over twee jaar samen plaats. Het oordeel is onvoldoende als gemiddeld over de laatste twee cursusjaren in de groepen 3 t/m 8 meer dan 3% doubleert.

3. Verlengen/doubleren van de basisschoolperiode

Verlengen van de kleuter- en basisschoolperiode

Voordat wij besluiten als school om over te gaan tot verlengen/doubleren heeft:

- er vroegtijdig overleg met ouders, leerling en IB'er plaatsgevonden over de hulpvragen en heeft
- de school voor maart aangegeven aan ouders (en na overleg eventueel ook aan de leerling), dat het verlengen/doubleren van het leerjaar sterk overwogen wordt en heeft
- de school aan ouders aangegeven dat meerdere (leer)resultaten op de ontwikkeling van cognitieve en/of sociaal-emotionele vaardigheden achterblijven bij leeftijdsgenoten. We kijken naar de verstandelijke ontwikkeling (kennis), sociaal emotionele ontwikkeling, naar de motivatie, de werkhouding en het tempo (de methodegebonden toetsen en de toetsen van het CITO LOVS geven hier inzichten in) en heeft
- de school de onvoldoende groei met betrekking tot de beheersing van de leerstof passend bij het leerrendement van deze leerling (zijn/haar aanpak, de eigen leerweg en/of het ontwikkelingsperspectief) besproken, en heeft
- de school extra hulp ingezet, beschreven in het groepsplan, welke géén/ gering effect heeft gehad en
- lijkt doubleren beste optie te zijn m.b.t. behalen én verhogen van het leerrendement. Van de kinderen voor wie doublure overwogen wordt is de verwachting dat door het doubleren een blijvende trend is ingezet voor de verdere schoolloopbaan. Het verhoogt naar alle waarschijnlijkheid (de uiteindelijke VO-uitstroom) en de beheersing van de 1F en/ of 1S vaardigheden en heeft
- de leerling niet eerder een leerjaar gedoubleerd (kleuterverlenging wordt niet als doubleren aangemerkt). Wél moet dit meegenomen worden in de beslissing tot doubleren, aangezien een leerling bij kleuterschoolverlenging én een doublure in groep 3 tot en met 8, 14 jaar kan zijn bij het verlaten van de basisschool) en wordt
- er in het groepsplan beschreven wat de aanpassingen zijn voor het jaar van doublure (alleen herhalen van de leerstof behoort niet tot een opties) en wordt
- er goed gekeken naar de (on-)mogelijkheden van extra begeleiding in volgende groep en

- heeft school aangegeven dat er geen sprake lijkt te zijn van een algemeen vertraagde leerontwikkeling/ beperkt intelligentieprofiel (*dan is het bovengenoemde niet van toepassing*)

Een leerling die de kleuterperiode verlengt, kan in principe in de groepen 3 t/m 5 nog een verlenging maken. De kleuterverlenging wordt namelijk niet meegerekend. Daarbij is van groot belang om te kijken naar zijn leeftijd en zijn mogelijke leeftijd van verlaten van de basisschool. Dit kan namelijk 14 jaar zijn.

Hierin moet worden meegenomen: *In hoeverre is dit leeftijds- en ontwikkelingsverschil (puberteit) voor de leerling en de groep een (on) wenselijke situatie? Wordt de VO-verwijzing hoger met het verlengen van de basisschool?*

Daar waar besloten wordt tot verlengen van de basisschool is dit het beste voor een leerling als dit zo vroeg mogelijk gebeurt , in leerjaar 3 tot en met 5.

Als het beeld van de school en het beeld van de ouder(s)/verzorger(s) met betrekking tot het kind erg verschilt en er geen overeenstemming bereikt wordt, wordt een externe deskundige geraadpleegd. (bijvoorbeeld de schoolondersteuner van het SWV)

Er is een verschil tussen verlengen van de kleuterschoolperiode en de periode vanaf groep 3. Meer informatie over de overgang naar groep 3 en/ of de verlenging van de kleuterschoolperiode vind u in het **protocol 'Overgang groep 1,2,3'**.

4. Communicatie over verlenging van de basisschool

Ouders (en eventueel na overleg hun kind) worden vroegtijdig op de hoogte gesteld van het eventueel verlengen. Dit gebeurt bij de oudergesprekken in februari. Er wordt aangegeven waar het kind aan moet werken en wie wat doet m.b.t. extra hulp en inzet. Een extra oudercontactmoment wordt gepland in april en uiteindelijk ten tijde van de beslissing in juni. Als een leerling een leerjaar verlengt, is de communicatie hierover naar de leerling en de groep heel belangrijk. Hierover moeten op tijd zorgvuldige afspraken gemaakt worden tussen de leerkracht en de ouder(s)/verzorger(s).

- Wie stelt de ouders/ het kind op de hoogte en op welk moment?
- Hoe en wanneer wordt de beslissing gecommuniceerd naar de groep?
- Wat zijn de afspraken m.b.t. wennen, overgang e.d.?
- Wat zijn de onderwijsbehoeftes en de onderwijsaanpassingen voor het komende jaar?

5. Eigen leerlijn - Ontwikkelingsperspectief

Als een kind één keer een leerjaar verlengd heeft en het vervolgens toch niet in staat blijkt te zijn om (een deel van) het schoolprogramma in een volgende groep goed te kunnen volgen, wordt bekeken in hoeverre de school tegemoet kan komen aan de specifieke behoeften van dit kind. De leerling gaat voor één of meerdere vakgebieden op een eigen leerweg werken. Dit betekent dat de einddoelen voor de basisschool waarschijnlijk *niet* behaald gaan worden voor één of meerdere vakken. Voor deze leerlingen, die extra ondersteuning ontvangen, stelt de school een ontwikkelingsperspectief op, op basis van zorgvuldig overleg met de ouders. Het ontwikkelingsperspectief beschrijft onze doelen, hoe dicht de leerling de gestelde doelen kan benaderen en welke extra ondersteuning daarvoor nodig is. Het ontwikkelingsperspectief wordt opgesteld voor leerlingen die, ondanks de inspanningen van de school, het fundamentele niveau 1F (op onderdelen) niet halen. We

gebruiken hierbij de passende perspectieven zodat de kinderen zoveel mogelijk op het niveau van 1F wel halen en er een goede doorstroom is naar het vervolgonderwijs.

Een verwijzing naar het speciaal onderwijs kan, als zij de leerling daar beter kunnen begeleiden, ook aan de orde komen als dit de ontwikkeling van de leerling ten goede doet komen..

Hierover kunt u meer lezen in het protocol 'Eigen leerweg'.

6. Vervroegd van de basisschool, naar het voortgezet onderwijs.

In principe doorlopen onze leerlingen de basisschool in acht leerjaren. Daar waar een leerling

- een late leerling is en/ of
- een kleuterverlenging heeft gehad en/ of
- ontwikkelingsperspectief heeft en/ of
- een verlenging in groep 3 t/m 8 heeft gehad.

kan het vervroegd instappen in het VO behoren tot de mogelijkheden. Een leerling gaat alleen vervroegd naar het voortgezet onderwijs vanuit groep 7 als bovengenoemde van toepassing is en als

- het in groep 6 met ouders en leerling besproken en aangekondigd is én
- geëvalueerde plannen aantonen dat alle intensieve hulp het maximale leerresultaat eruit heeft gehaald én
- een extra leerjaar (groep 8) geen verdere groei zal geven m.b.t. leerstof én niveauverwijzing voor het voortgezet onderwijs en
- een ontwikkelingsperspectief aantoont dat 1f niet behaald wordt met verdere voortgang op de basisschool én
- de leerling sociaal-emotioneel toe is aan het voortgezet onderwijs.

Bij dit alles kijken wij naar wat het beste is voor de leerling vanuit zijn en onze mogelijkheden.

Voorbeelden van argumenten voor een verlenging zijn:

- de leerling krijgt meer zelfvertrouwen, omdat de kans op succeservaringen met leren groter is. De doelen en successen moeten dan wel zichtbaar worden gemaakt voor de leerling;
- de leerling heeft veel onderwijs (instructie- en oefentijd) gemist, bijvoorbeeld door afwezigheid of ziekte, en heeft daardoor 'meer van hetzelfde' nodig;
- de leerling kan door een verlenging hoogstwaarschijnlijk naar een hoger niveau van passend voortgezet onderwijs;
- de relatie huidige leerkracht - leerling is positief;
- de huidige leerkracht verwacht dat een extra jaar bij haar/ hem in de klas en met jongere klasgenoten zowel de didactische en sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling als diens werkhouding en welbevinden meer ten goede zal komen dan doorstromen (verwachte leerrendement of profijt is hoger);
- de samenwerking huidige leerkracht - ouders is constructief en zal positief blijven;
- ouders zijn goed geïnformeerd over de argumenten en de mogelijke gevolgen van een doublure. Ze hebben een sterke voorkeur voor verlengen en verwachten dat verlengen hun kind goed zal doen, zowel qua leren als qua welbevinden;

- de leerling geeft zelf aan te willen verlengen, bijvoorbeeld vanwege moeilijkheid van de leerstof

Voorbeelden van argumenten tegen een verlenging zijn:

- grote kans op demotivatie, omdat de leerling alles opnieuw moet doen. Het kind moet immers een heel jaar overdoen, terwijl het op bepaalde vakken wél het gewenste leerrendement heeft laten zien. Dit benadeelt niet alleen de motivatie voor de vakken waar het kind wel goed in is, ook de groei op de relatief sterkere vaardigheden wordt met een verlenging geremd, vanwege de weinig stimulerende leeromgeving voor de zittenblijver;
- het bieden van succeservaringen door opdrachten aan te bieden die het kind al aankan, brengt het risico met zich mee dat de leerdoelen te laag worden (de lat wordt te laag gelegd);
- de leerling heeft niet 'meer van hetzelfde nodig', maar specifieke ondersteuning, afgestemd op diens onderwijsbehoeften en in een (heterogene) groep met leeftijdsgenoten;
- de toekomstige leerkracht geeft aan tegemoet te kunnen (en willen) komen aan de pedagogische én didactische onderwijsbehoeften van de leerling;
- de toekomstige leerkracht heeft realistisch-hoge verwachtingen van de leerling;
- de samenwerking toekomstige leerkracht - ouders zal constructief verlopen (of de samenwerking tussen de huidige leerkracht en ouders verliep moeizaam);
- ouders hebben een sterke voorkeur voor doorstromen, zij verwachten dat het met hun kind beter zal gaan in de volgende groep, zowel qua leren als qua welbevinden en de ouders zijn bereid het schoolse leren thuis te ondersteunen (bijvoorbeeld met huiswerk en oefen-opdrachten begeleiden);
- de leerling geeft zelf aan over te willen gaan, bijvoorbeeld vanwege vrienden/vriendinnen in de huidige groep.

Het gaat in elke specifieke situatie om 'wikken en wegen', waarbij het ene argument zwaarder kan wegen dan het andere.

Te allen tijd berust het definitieve besluit omtrent verlengen, doubleren of versnellen bij de school.

Vragenlijst bij eventueel verlengen (in parnassys zetten)

1. Wat zijn de sterke en zwakke kenmerken van deze leerling en het onderwijs en hoe hangen deze samen (analyse van de wisselwerking en mate van afstemming van het onderwijs op de onderwijsbehoeften van de leerling)?
2. Wat is er gedaan om deze leerling op een hoger leerrendement te brengen? Wat zijn de effecten?
3. Welke doelen voor taal en rekenen, werkhouding en sociaal-emotionele ontwikkeling streven we na? Minimale/ basis/ verrijkte doelen van deze groep/ andere groep? eigen leerlijn?
4. Wat heeft deze leerling nodig om deze doelen te behalen; wat zijn diens pedagogisch-didactische onderwijs-behoeften?
5. Gezien de onderwijsbehoeften van de leerling: hoe en waar kan hieraan het beste tegemoet worden gekomen in het komende schooljaar: door door te stromen naar de volgende groep of door dit leerjaar te verlengen? Benut hierbij de hulpzinnen van de onderwijsbehoeften (om dit doel te behalen heeft deze leerling een specifieke aanpak nodig: opdrachten, activiteiten, leeromgeving, instructie, feedback, leerkracht, groepsleden en ouders die...).

6. Welke vorm van voortgezet onderwijs past nu bij deze leerling? Wordt de voortgezet onderwijs verwijzing verhoogd door verlengen van dit schooljaar?
7. Wat zijn onderbouwende argumenten voor en tegen (plussen en minnen) verlengen dan wel doorstromen? Welke hiervan wegen het zwaarst (gewichten aan toekennen)?
8. Als er overgegaan wordt tot verlengen, wat heeft deze leerling nodig om dit verlengen tot een succes te laten maken? Welke groep? Welke leerkracht? Welke leerstof? Wel of geen extra ondersteuning?

Conclusie: welk besluit neemt de school en is dit besluit gedragen door de ouders (en leerling)?

Let wel: de ouders en de leerling denken en doen actief mee en hun doelen, wensen, verwachtingen en tips spelen een grote rol in de besluitvorming. Het is echter uiteindelijk de verantwoordelijkheid van de school (directie) om de beslissing te nemen. Het belang van de leerling staat hierbij altijd centraal.